

یادگیری بزرگسالان

یادگیری کودکان و نوجوانان، چه تفاوت‌هایی با یادگیری بزرگسالان دارد؟ آندراگوژی چیست و اصول آن کدامست؟ چگونه می‌توان از اصول آندراگوژی برای بهبود یادگیری بزرگسالان استفاده کرد؟

آموزش بزرگسالان

برای طراحی مؤثر دوره‌های آموزشی برای فراگیران بزرگسال، مهم است بدانیم که بزرگسالان چگونه یاد می‌گیرند. بررسی‌ها نشان داده است که یادگیری بزرگسالان^۱، تفاوت‌های چندی با یادگیری دانش‌آموزان، و حتی دانشجویان مقطع کارشناسی، دارد. از جمله این تفاوت‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

یادگیری از تجربیات زندگی: کودکان تجربیات به نسبت محدودی داشته و برای ایجاد ارتباط، بیشتر به تخیل و کنجکاوی متکی هستند. این در حالی است که بزرگسالان کوله باری از تجربیات دارند و وقتی بتوانند محتوا را با تجربیات شخصی و حرفه‌ای خود مرتبط کنند، به‌نحو عمیق‌تری، درگیر یادگیری می‌شوند.

انگیزه و هدف‌گرایی: در کودکان یادگیری بیشتر توسط عوامل بیرونی مانند راهنمایی والدین، برنامه درسی و انتظارات اجتماعی هدایت می‌شود. در مقابل، بزرگسالان اغلب یادگیرندگان خودانگیخته بوده و به دنبال دانش و مهارت‌هایی هستند که با اهداف شخصی، پیشرفت شغلی یا نیازهای آنها، هماهنگ باشد.

خودراهبری یادگیری: در کودکان یادگیری بیشتر توسط معلمان، والدین و سیستم‌های آموزشی، ساختار یافته و هدایت می‌شود. در مقابل، بزرگسالان در مورد اینکه چه چیزی و چگونه یاد بگیرند، نظر داشته، و مایل به داشتن فرصت برای کنترل مسیر یادگیری خود هستند.

آمادگی برای یادگیری: کودکان، اغلب بدون توجه به کاربرد آنی، نیاز به یادگیری طیف وسیعی از موضوعات دارند. آمادگی آنها برای یادگیری، بر اساس مراحل رشد، می‌تواند متفاوت باشد. در مقابل، بزرگسالان زمانی که نیاز به دانش یا مهارت‌هایی را که آموزش داده می‌شود درک کنند، بیشتر پذیرای یادگیری هستند. بزرگسالان کاربرد عملی را ترجیح می‌دهند.

یادگیری مسئله‌محور: یادگیری کودکان بیشتر بر کسب دانش پایه متمرکز بوده و اغلب آموزشگر محور است. ولی بزرگسالان محیط‌های یادگیری مسئله محور را ترجیح می‌دهند و مایلند با چالش‌های دنیای واقعی مقابله کرده و راه‌حل‌ها را در زمینه‌های مرتبط با خود به کار ببرند.

سرعت یادگیری: کودکان، صرف نظر از سرعت یادگیری فردی، اغلب از یک برنامه درسی از پیش تعیین شده، پیروی می‌کنند.

¹ adult learning

در مقابل، بزرگسالان معمولاً سرعت یادگیری خود تنظیمی دارند و مایلند در موضوعات مورد علاقه عمیق‌تر شوند، یا زمان بیشتری را در زمینه‌هایی که در آن مشکل دارند، صرف کنند.

ادغام جدید و قدیم: کودکان دانش پایه خود را می‌سازند و ممکن است در ذهن خود اطلاعات موجود زیادی برای ارتباط با آنها نداشته باشند. این در حالی است که بزرگسالان مقدار زیادی از دانش قبلی را در فرآیند یادگیری دخالت می‌دهند و اطلاعات جدید، اغلب با قالب‌های دانش موجودشان، ادغام می‌شود.

محیط یادگیری: محیط‌های یادگیری کودکان اغلب به گونه‌ای ساخته شده است که همکاری و اجتماعی شدن را تشویق کند. در مقابل، یادگیرندگان بزرگسال از محیط‌های یادگیری مشارکتی و تعاملی بهره می‌برند که به آنها امکان می‌دهد تجربیات و تفکرات خود را با همسالان، به اشتراک بگذارند

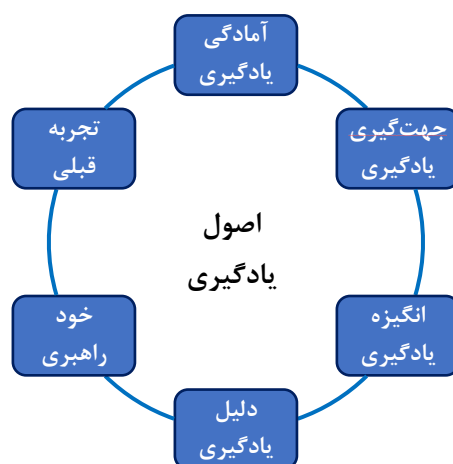
اصول یادگیری بزرگسالان

اصول یادگیری بزرگسالان، بیشتر با عنوان آندراگوژی شناخته می‌شود. مالکولم نولز، پژوهشگر برجسته آمریکایی آموزش بزرگسالان، اول بار در سال ۱۹۶۸، مفهوم آندراگوژی را در تقابل با پداگوژی مطرح کرد:

- **آندراگوژی^۲:** علم و هنر آموزش بزرگسالان

- **پداگوژی^۳:** علم و هنر آموزش کودکان و نوجوانان

اصول آندراگوژی چارچوبی را برای درک اینکه بزرگسالان چگونه به بهترین شکل یاد می‌گیرند، فراهم می‌کند. پداگوژی در ابتدا مبتنی بر آموزشگر محوری بوده است، در حالی که آندراگوژی با هدف فراگیر محوری، عرضه شده است. آندراگوژی به دنبال تعامل بین آموزشگر و فراگیر، و فراگیران باهم، است. استفاده از اصول آندراگوژی، نقش مثبتی در یادگیری بزرگسالان دارد. با شناسایی و به کارگیری این اصول، آموزشگران می‌توانند تجارب یادگیری مؤثر و جذابی را برای فراگیران بزرگسال فراهم کنند.

آمادگی برای یادگیری: بزرگسالان زمانی آماده یادگیری هستند که نیاز به دانش یا مهارت‌های جدید را احساس کنند.

² andragogy

³ pedagogy

بزرگسالان وقتی در مطالب عرضه شده، ارزش و ارتباطی ببینند، آماده یادگیری می‌شوند.

چه باید کرد؟ بزرگسالان اهداف و مقاصد خاصی برای یادگیری دارند که باید هنگام طراحی فعالیت‌های یادگیری، مورد توجه قرار گیرند. آموزشگران لازم است تا شرایطی را ایجاد کنند که آمادگی برای یادگیری را افزایش دهد و فرصت‌هایی را برای یادگیرندگان فراهم کند تا آنچه را که آموخته‌اند، به کار گیرند.

جهت گیری یادگیری: بزرگسالان زمانی بهتر یاد می‌گیرند که یادگیری با کار و زندگی آنها مرتبط باشد. بزرگسالان تجربیات عملی را ترجیح می‌دهند و با انجام یک کار، بیشتر یاد می‌گیرند. بزرگسالان زمانی به بهترین شکل یاد می‌گیرند که یادگیری مسئله‌محور و متمرکز بر مسائل دنیای واقعی باشد. بزرگسالان ترجیح می‌دهند در یک زمینه اجتماعی یاد بگیرند، جایی که می‌توانند تجربیات خود را به اشتراک بگذارند و با دیگران همکاری کنند.

چه باید کرد؟ فراهم کردن فرصت‌هایی برای یادگیری مشارکتی و گنجاندن مشکلات دنیای واقعی در فرآیند یادگیری.

انگیزه یادگیری: بزرگسالان زمانی بهتر یاد می‌گیرند که انگیزه درونی برای یادگیری داشته باشند. بزرگسالان، زمانی که مطالب را مرتبط با اهداف شخصی و حرفه‌ای خود ببینند، انگیزه یادگیری پیدا می‌کنند. بزرگسالان بیش از دانش مطرح شده، به کاربرد آن در حرفه و زندگی خود، علاقمند هستند.

چه باید کرد؟ ساماندهی آموزش به گونه‌ای که شرکت در آن، سودی برای فراگیران بزرگسال داشته باشد. تمرکز بر آموزش جنبه‌هایی که برای کار و حرفه‌شان مفیدتر است. از جمله موانع داشتن انگیزه برای یادگیری می‌توان به: کمبود وقت، فقدان اعتماد به نفس یا علاقه، عدم اطلاع از فرصت‌های یادگیری، برنامه‌ریزی بد و تشریفات اداری، و مشکلات بیرون از محیط کار اشاره کرد.

دلیل یادگیری: بزرگسالان باید بدانند چرا چیزی را یاد می‌گیرند و چگونه به آنها در رسیدن به اهدافشان کمک می‌کند. بزرگسالان برای یادگیری به دلیل قوی نیاز دارند، مانند مشکلی که باید حل کنند و یا استفاده فوری از دانش جدید.

چه باید کرد؟ به فراگیران بزرگسال نشان دهیم که چگونه این دوره آموزشی، در دستیابی به اهدافشان کمک خواهد کرد. نظریه‌ها و مفاهیم را با بیان و محتوای آشنا توسط مخاطبان، مطرح نماییم. به فراگیران اجازه دهیم فعالیت‌هایی را انتخاب کنند که منعکس کننده علایق آنها باشد.

خود راهبری: بزرگسالان خودراهبر هستند و مسئولیت یادگیری خود را برعهده می‌گیرند. بزرگسالان ترجیح می‌دهند شخصاً اهداف خود را برای یادگیری تعیین کنند. خودراهبری به بزرگسالان امکان می‌دهد که تصمیم بگیرند چه زمانی یاد بگیرند، چه چیزی را یاد بگیرند و چگونه یاد بگیرند.

چه باید کرد؟ تجارب یادگیرنده بزرگسال را به رسمیت شناخته و به آنها اجازه بدهیم تا یادگیری خود را در موقعیت‌های دنیای واقعی، اعمال کنند. امکان انتخاب‌های زیاد و متنوعی را برای فراگیران بزرگسال فراهم کنیم.

تجربه قبلی: بزرگسالان با کوله باری از تجربه و دانش قبلی به محیط آموزشی وارد می‌شوند. بزرگسالان مایلند دانش و تجربه‌شان در فرایند آموزش مورد توجه قرار گیرد. بزرگسالان علاقه‌مندند که مطالب جدید را به دانش و یا تجربه قبلی خود مرتبط کنند.

چه باید کرد؟ تجربیات قبلی بزرگسالان منابع یادگیری ارزشمندی هستند، که می‌تواند به ارتقای بحث و گفتگو کمک کند. تجربیات قبلی همچنین ممکن است منجر به برخی سوگیری‌ها و ارایه اطلاعات نادرست شود. در مورد فراگیران بزرگسال، از رفتارهای تحکم آمیز و از بالا به پایین، اجتناب کنیم.

انواع سبک‌های یادگیری: فراگیران، سبک‌های یادگیری ترجیحی متفاوتی دارند، برخی با دیدن، برخی با شنیدن، برخی با خوانده و برخی نیز با انجام دادن بهتر یاد می‌گیرند.

چه باید کرد؟ انواع مختلفی از فعالیتهای یادگیری را، برای پوشش هرچه بیشتر سبکهای مختلف یادگیری بزرگسالان، ارائه دهیم.

مزایای روشهای یادگیری بزرگسالان

به کارگیری اصول و روشهای پیشنهاد شده برای آموزش بزرگسالان دستاوردهای چندی را به همراه خواهد داشت:

افزایش تعامل: روشهای یادگیری بزرگسالان فراگیران را به طور فعال درگیر کرده و مشارکت آنها را در فرآیند یادگیری افزایش می دهد. وقتی فراگیران به طور فعال درگیر شوند، احتمال بیشتری برای جذب و حفظ اطلاعات دارند.

یادگیری مرتبط و کاربردی: یادگیرندگان بزرگسال معمولاً علاقه بیشتری به یادگیری اطلاعاتی دارند که با شغل یا اهداف شخصی آنها مرتبط باشد. این روشها برای ارائه اطلاعات کاربردی طراحی شده، که فراگیران بتوانند فوراً مورد استفاده قرار دهند.

شخصی سازی یادگیری: بزرگسالان نیازها و اولویتهای یادگیری منحصر به فردی دارند. با استفاده از این روشها، آموزشگران می توانند تجربیات یادگیری را برای برآوردن نیازهای هر فراگیر، شخصی سازی نمایند.

افزایش اعتماد به نفس: این روشها فراگیرمحورند و به یادگیرندگان کمک می کند تا به توانایی خود برای یادگیری، و به کارگیری مهارتهای جدید، اعتماد بیشتری داشته باشند.

قابلیت انتقال بیشتر مهارتها: این روشها بر توسعه مهارتهای قابل انتقالی تمرکز می کنند که فراگیران می توانند آنها را در زمینههای مختلفی، به کار برند.

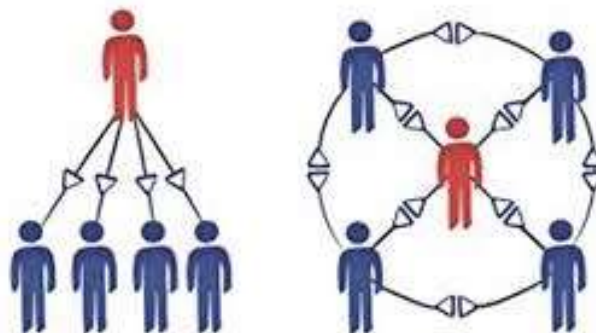
به خاطر سپاری بهتر: استفاده از این روشها به فراگیران کمک می کند اطلاعات را به طور مؤثرتری به خاطر بسپارند. فعالیتهایی چون تکرار، تأمل و کاربرد، به یادگیرندگان کمک می کند تا اطلاعات را حفظ کرده و آنها را در موقعیتهای زندگی واقعی، به کار ببرند. مطالعات نشان داده است که بازه توجه مؤثر فراگیران بزرگسال حدود ۲۰ دقیقه است. برای اطمینان از جذب بهتر مطالب آموزشی ارائه شده، بهتر است آنها را به چند بخش تقسیم کرده و بین بخشها، فرصت تفکر و استراحت فراهم کنیم. در چنین شرایطی، فراگیران اطلاعات را بهتر پردازش کرده و به خاطر خواهند سپرد.

خلاصه اینکه، استفاده از اصول یادگیری بزرگسالان می تواند منجر به تجارب یادگیری مؤثرتر و تاثیرگذارتری برای فراگیران، با هر سن و پیشینه ای، بشود. نظریه یادگیری بزرگسالان، بر مبنای اصول آندراگوژی، با انتقاداتی نیز مواجه بوده است. از آن جمله اینکه: الف) آندراگوژی فاقد ویژگیهای اساسی علم است، زیرا نمی توان آنرا اندازه گیری کرد. ب) آندراگوژی نیاز به تلاش و زمان بیشتری از طرف آموزشگر، برای تطبیق روشها با ویژگیهای بزرگسالان، دارد. پ) آندراگوژی ممکن است در یادگیری برخی از مهارتهای فنی یا تخصصی، که نیاز به آموزش دقیق دارد، کمتر مؤثر باشد، ...

نقش آموزشگران

تئوری یادگیری بزرگسالان تاکید بیشتری بر آموزش حضوری دارد. گفتیم که داشتن استقلال بیشتر در مورد یادگیری، یک تمایز کلیدی بین یادگیری بزرگسالان و کودکان است. بزرگسالان یادگیری را بر مبنای نیازهای کاری و حرفه ای خود، انجام می دهند. بزرگسالان معمولاً موضوع، محل و نحوه یادگیری را شخصاً انتخاب می کنند. اشتراک تجربیات بین بزرگسالان، عاملی مهم در یادگیری است. بزرگسالان خود مختار و خودگردان هستند. در تئوری یادگیری بزرگسالان، آموزشگر کمتر نقش یک

معلم، و بیشتر نقش یک تسهیل‌گر^۴ را ایفا می‌کند. در آموزش سنتی، تمرکز معلم بر ارائه محتواست؛ در حالیکه در آموزش بزرگسالان تمرکز تسهیل‌گر بر هدایت فرآیند یادگیری، تشویق به همکاری و خودآموزی، راه اندازی و مدیریت بحث کلاسی، و طرح سؤال برای ایجاد تفکر گروهی است.

پداگوژی

آندراگوژی

برای ایفای نقش موفق یک تسهیل‌گر، توجه به برخی نکات کارساز خواهد بود:

- با تقویت همکاری در فرآیند یادگیری، به فراگیران بزرگسال فرصتی بدهیم تا از تجربیات شخصی یکدیگر، بهره‌مند شوند.
- یک تجربه یادگیری خودراهبر ایجاد کنیم؛ که در آن فراگیران بتوانند زمان، مکان و نحوه یادگیری خود را کنترل کنند.
- مثال‌ها را از دنیای واقعی انتخاب کنیم، تا فراگیران کاربرد آنچه را که می‌آموزند، ببینند.
- فرصت تجربه و آزمودن را برای فراگیران فراهم کنیم. به فراگیران اجازه دهیم تا خودشان به حل مسئله بپردازند و راه‌حل‌ها را بیابند. این امر خلاقیت و تفکر انتقادی آنها را بهبود می‌بخشد.
- سطح دشواری مناسبی را برای مطالب در نظر بگیریم. افراد تحت تنش کم تا متوسط بهتر یاد می‌گیرند. اگر تنش بیش از حد باشد، مانعی برای یادگیری می‌شود. محتوای آموزش باید شرکت کنندگان را به چالش بکشد، اما نه آن اندازه که آنها را از ادامه راه باز دارد.

آنچه در باره آموزش بزرگسالان گفته شد را به نحو زیر می‌توان خلاصه کرد:

- بزرگسالان یادگیرندگانی خودراهبر هستند.
- بزرگسالان تجربیات فراوانی دارند که می‌توان از آن برای تسهیل یادگیری استفاده کرد.
- بزرگسالان باید بدانند چرا چیزی را یاد می‌گیرند و چگونه به آنها در رسیدن به اهدافشان کمک می‌کند.
- بزرگسالان زمانی بهتر یاد می‌گیرند که یادگیری با کار و زندگی آنها مرتبط باشد.
- بزرگسالان زمانی آماده یادگیری هستند که نیاز به دانش یا مهارت‌های جدید را درک کنند.
- بزرگسالان زمانی بهتر یاد می‌گیرند که انگیزه درونی برای یادگیری داشته باشند.
- بزرگسالان با انجام کار یاد می‌گیرند و تجربیات عملی را ترجیح می‌دهند.
- بزرگسالان زمانی به بهترین شکل یاد می‌گیرند که یادگیری مسئله‌محور و متمرکز بر مسائل دنیای واقعی باشد.
- برای آموزش بزرگسالان بهتر است نقش یک تسهیل‌گر را ایفا کنیم.

- Knowles M.S. 1988. The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy Cambridge Book Co; Revised edition (March 1, 1988), 400 pages
- Knowles M. S. 1970. What is andragogy, From Pedagogy to Andragogy <https://colllearning.info/wp-content/uploads/2019/03/The-Modern-Practice-of-Adult-Education.pdf>
- Hughes P. and Yarbrough J. 2021. Self-Directed Learning and the Academic Evolution from Pedagogy to Andragogy (Advances in Higher Education and Professional Development)
- Adult Learning and E-Learning <https://slideplayer.com/slide/6426526/>
- Andragogy Principles <https://oreed.org/en/article/mastering-the-six-andragogy-principles-for-effective-adult-learning>
- Adult Learning Theory <https://www.neit.edu/blog/what-is-adult-learning-theory> &
- <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/elearning/adult-learning-theory/>

دکتر حسین معماریان

زمستان ۱۴۰۳